

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

יציאה במוך, בפלפל ובגרגר מלח בפיה

(ס"ד ב') **משנה:** (ומותרת לצאת לרשות הרבים) במוך שבאזנה (לספוג ליחת צואת האוזן), ובמוך שבסנדלה (לנוחות), ובמוך שהתקינה לנדתה (ראה להלן). בפלפל (בפיה לבטל ריח רע), ובגלגל (גרגיר) מלח (לרפואת שיניים), וכל דבר שניתן לתוך פיה (מבעוד יום). ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת. ואם נפל, לא תחזיר (לפיה בשבת).

(ס"ה א') במוך שבאזנה - **תני** רמי בר יחזקאל: והוא שקשור באזנה (שאינן חשש שיפול, ותבוא לטלטלו).

ובמוך שבסנדלה - **תני** רמי בר יחזקאל: והוא שקשור לה בסנדלה.

ובמוך שהתקינה לה לנדתה - סבר רמי בר חמא למימר והוא שקשורה לה בין יריכותיה. אמר רבא: אע"פ שאינו קשור לה, כיון דמאיס לא אתיא לאיתויי.

בעא מיניה ר' ירמיה מר' אבא: עשתה לה בית יד (למוך שהתקינה לנדתה, שפחות מאוס) מהו? אמר ליה: מותר (שגם כך אחיזתו מאוסה).

רבי יוחנן נפיק בהו לבי מדרשא (במוך שבאזנה) וחלוקין עליו חבריו. (ומקשה) והתני רמי בר יחזקאל: והוא שקשור לה באזנה! (ומתרץ) לא קשיא, הא דמיהדק, הא דלא מיהדק.

שיטות הראשונים

יציאה במוך שהתקינה לנדתה: פירש **רש"י** לספוג הדם שלא יטנף בגדיה. והקשו **תוספות**, שאם כן אצולי טינוף הוא, ומשוי הוא, כדאמר בפ"ק (י"א ב'), דכל אצולי טינוף לא חשיב, ומשוי הוא! לכן פירשו שלא ייפול על בשרה, ותייבש עליו, ונמצא מצערה (אבל העשוי למנוע טינוף, אסורה לצאת בו, אם אינו סינר העשוי כעין מלבוש¹). **והשו"ע**² פסק **כתוספות**.

מוך באוזן: לפירוש **רש"י**, קשור מהני, אף בדלא מיהדק³. ולדעת **הרא"ש**, תרתי בעינן, קשור ומהודק⁴. וכן פסק **השו"ע**⁵.

1. אמנם דבר שהוא דרך מלבוש, אפילו אם אינו לובשו אלא משום אצולי טינוף, מותר לצאת בו בשבת. וכן פסק **בשו"ע** (או"ח שא, יד). ומקורו מנדרים (נ"ה ב'): יוצאין (בשבת) בשק עבה ובסגוס עבה וביריעה ובחמילה (מיני בגדים) מפני הגשמים. ביאור הגר"א.
2. או"ח שא, יג. מבואר מדברי תוספות שאצולי טינוף אסור, ואצולי הגוף, מותר, אף שאינו בדרך מלבוש. וראה משנ"ב (ס"ק נא) שכתב: שלא יכאב - היינו שלא יפול על בשרה ויתייבש עליה ונמצא מצערה. ולכך מותר, דכיון שכוונתה בשביל צער, אפילו ניצלת ע"י זה מטינוף, גם כן דרך מלבוש הוא, כשאר מלבושים שהם עשויים להגנת הגוף ומותר.
3. רבי יוחנן נפיק בהו לבי מדרשא, וחלוקין עליו חבריו, והלכה כמותם. לפירוש **רש"י**, רבי יוחנן יצא לרשות הרבים במוך מהודק ולא קשור. וסוברים חבריו דמיהדק לא הוי כקשור, ולא מהני. אבל קשור מהני, אף בדלא מיהדק (כדתני רמי בר יחזקאל והוא שקשור). לפירוש שני ברש"י (בשם רבנו הלוי), רבי יוחנן יצא בקשור ולא לרשות הרבים. וגם לפירוש זה, חבריו סוברים דקשור מהני אף לרשות הרבים, אף בדלא מיהדק.
4. הרא"ש כתב: תני רמי בר יחזקאל: והוא שקשור לה באזנה. ודוקא קשר מהודק. עכ"ל. וסובר דרבי יוחנן מייירי בקשור, ויצא אף לרשות הרבים. וחבריו סוברים דלא מהני קשור לרשות הרבים, אלא רק בדמיהדק. וא"כ תרתי בעינן במוך שבאוזן, קשור ומהודק. וא"כ מפרש דלא כפירוש **רש"י**. דלפירוש **רש"י**, לשני הפירושים, אין צריך מהודק. ביאור הגר"א (או"ח שג, טו, ס"ק לב).
5. או"ח שג, טו.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

עשתה לה בית יד: רב האי גאון ורש"י פירשו דקאי אמוך שהתקינה לנדתה. אבל הראב"ד פירש דקאי אמוך שבאזנה. וכן איתא בירושלמי⁶. והשו"ע⁷ כתב כפירוש רב האי גאון.

בפילפל, ובגלגל מלח, לא תתן לכתחילה בשבת: דעת ה"ר פורת שהוא משום שחיקת סממנים. ותוספות כתבו שהוא משום שנראית כמערמת להוציאה. ולפירושם, כל הנך דלעיל, מוך שבאזנה ושבסנדלה, אסורין לתת לכתחלה. והשו"ע⁸ סתם דבריו.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שג)

טו. יוצאה בקשר שעושין לרפואת קטוף עין הרע שלא ישלט, ובמוך הקשור ומהדק באזנה, ובמוך שבסנדלה הקשור בסנדלה, ובסנדל ומנעל הסתומים מכל צד, אפלו אינו קשור, מתיר. ובמוך שהתקינה לנדתה. הגה: שלא יפל דם עליה ויצערנה (בית יוסף בשם הפוסקים), אפלו אינו קשור, דכיון שהוא מאוס לא חיישינן דלמא שקלא ליה אפלו יש לו בית יד, ובפילפל ובגרגיר מלח ובכל בשם שתתן לתוך פיה, ובלבד שלא תתנם לכתחלה בשבת. ואם נפל, לא תחזיר...

(או"ח, הלכות שבת, סימן שא)

יג. לא יצא הזב בכיס שעושה להצילו מזיבתו, שלא יטנף בה, וכן אשה נדה שקושרת בגד לפניה שלא תתלכלך בדם נדותה, אסורה לצאת בו אם לא יהא סגר עשוי כעין מלבוש. אבל אם קושרתו כדי שלא יקאב לה הדם ולא תצטער, מתיר לצאת בו.

יד. דבר שהוא דרך מלבוש, אפלו אם אינו לובשו אלא משום אצול טנוף, מתיר לצאת בו בשבת. הגה: ולכן מתיר ללבש בגד מפני הגשמים או כובע על ראשו, אבל אסור לאשה לתן בגד על צעיפה מפני הגשמים דאין זה דרך מלבוש (הגהות מיומני).

יציאה בשבת בשן תותבת

(ס"ד ב') (המשך משנה): שן תותבת, שן של זהב - רבי מתיר (לצאת בה לרשות הרבים). וחכמים אוסרים (שמן תבוא להוציאה).

(ס"ה א') אמר רבי זירא: לא שנו אלא של זהב; אבל בשל כסף, דברי הכל מותר⁹.

תניא נמי הכי: בשל כסף, דברי הכל מותר. של זהב - רבי מתיר, וחכמים אוסרין.

6. ירושלמי (שבת פ"ו ה"ה): א"ר זעירא עשה לו רבי חייא בר אבא בית יד למוך שבאזנו. ע"כ. הרי דבית יד מיירי במוך שבאזנה ובית יד הוי למעליתא, שמותר כמו קשור. ביאור הגר"א (או"ח שג, טו, ס"ק לד).

7. או"ח שג, טו. מקורות - רב האי גאון (הו"ד ברשב"א).

8. או"ח שג, טו. **וכתב הב"י שמדברי הרמב"ם** שכתב שלא תתן פלפל וגרגר מלח לכתחילה, אבל במוך באזנה ובסנדלה לא כתב שלא תיתן לכתחילה, **משמע כפירוש הר"ר פורת**, שטעם האיסור משום שחיקת סממנים, ושייך רק בפלפל וגרגר מלח (שהם משום רפואה). **וכתב הגר"א** (ס"ק לה) **שכן משמע מלשון השו"ע**, עיי"ש. מקורות - רמב"ם (הל' שבת יט, יא). תוספות (ס"ד ב', ד"ה ובלבד).

9. לרבותיו של רש"י זהב משונה במראה משאר שיניים, ודלמא מבזו לה ושקלה לה בידה וממטיא, משא"כ של כסף שדומה לשאר שיניים. ולרש"י של זהב חשיבא, ואתיא לאתווי, משא"כ כסף.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

שן תותבת של אדם: לדעת רש"י ורא"ש שן תותבת של אדם, ושל כסף, מותר לצאת. ופלוגתא בשל זהב¹⁰.
ולדעת הרשב"א, בשל כסף מותר לצאת. ופלוגתא בשל אדם וזהב¹¹. והלכה כחכמים האוסרים. והשו"ע¹² פסק כרא"ש, דשל אדם מותר.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שג)

יב. אם חסר אחת משנייה ומשימה אחר במקומו, אם הוא של זהב, לא תצא בו דכיון שמשנה במראה משאר שנים, דלמא מבזו לה וסקלא ליה וממטיא. אבל של כסף שדומה לשאר שנים, מתר, וכל שכן שן דאדם.

דברים משותפים לאיש ואשה ביציאה בהם

יציאה בסלע שעל מכה, בחוטין, וטלית פרופה

(ס"ה א') **משנה:** יוצאה בסלע שעל הצינית (מכה שתחת כף הרגל, לרפואה).

(ומברר) מאי שנא סלע? אילימא כל מידי דאקושא (קשה) מעלי לה (מגן על המכה מקוצים), ליעבד לה חספא (חרס)! אלא משום שוכתא (חלודה¹³ ויפה למכה), ליעבד לה טסא (טס כסף בלא צורה)! אלא משום צורתא (המוטבעת), ליעבד לה פולסא (עיגול של עץ, ויצור עליו)! אמר אביי: שמע מינה כולהו מעליין לה (ולכן נקטה המשנה סלע בדווקא)¹⁴.

(המשך **משנה**): הבנות קטנות יוצאות בחוטין, ואפילו בקיסמין שבאזניהם (בחורי האוזן שלא ייסתמו). אבוא דשמואל לא שביק להו לבנתיה דנפקי בחוטין.

(ומקשה) והאנן תנן הבנות יוצאות בחוטין.

(ומתרץ) בנתיה דשמואל דצבעונין הוו (וחשש שמא יסירום להראות לחברותיהן).

(המשך **משנה**): ערביות (יהודיות בערב) יוצאות רעולות. ומדיות פרופות (מעוטפות בטלית, שבשפתה אחת רצועה,

10. לפירוש ראשון ברש"י, כוונת המשנה למקרה אחד: שן תותבת העשויה מזהב (וראה רא"ש שגרס שן תותבת של זהב). לפירוש שני ברש"י, הכוונה לשני מקרים: שן תותבת, של אדם אחר, ולכולי עלמא מותר לצאת בו בשבת. שן של זהב מחלוקת רבי וחכמים (ואהיתירא דלעיל קאי, ולא אפלוגתא דרבי ורבנן, והכי קאמר: בפלפל ובגלגל מלח ושן תותבת, יוצאת לרה"ר. שן של זהב, רבי מתיר כו').

11. בשל כסף, אינה ניכרת בין השיניים, ולא תשלוף להראותו. ואם תיפול, אינו חשוב לטלטלו. משא"כ זהב. ושן (אדם) דאי מתאביד האי לא משכחא אחרינא, אי נפלה אתיא לאתוייה. רשב"א.

12. או"ח שגיב. ובשל זהב נקט כטעמם של רבותיו של רש"י, שלא תצא כיון שמשונה במראה משאר שיניים. מקורות - רא"ש (סי' טו). רשב"א (ס"ד ב', ד"ה שן תותבת). וראה רמב"ם (הל' שבת יטז).

13. לעזי רש"י.

14. הרי"ף והרא"ש השמיטו כל המשא ומתן והמסקנה הנ"ל.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

ובשנייה אבן או אגוז, וקושרות). וכל אדם (מותר לצאת בהם), אלא שדברו חכמים בהווה. פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע. ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת.

(ס"ה ב') (ומקשה) והאמרת רישא פורפת (משמע אפילו לכתחילה).

אמר אביי: סיפא אתאן למטבע (שהוא מוקצה).

בעי אביי: אשה מהו שתערים ותפרוף (גלימתה) על האגוז, להוציא (האגוז) לבנה קטן בשבת? תיבעי למאן דאמר מערימין¹⁵, תיבעי למאן דאמר מערימין בדליקה, התם הוא דאי לא שרית ליה אתי לכבווי, אבל הכא, אי לא שרית ליה לא אתי לאפוקיה; או דלמא אפילו למאן דאמר אין מערימין בדליקה, התם דרך הוצאה בכך, אבל הכא אין דרך הוצאה בכך, אימא שפיר דמי? תיקו.

שיטות הראשונים

הבנות קטנות יוצאות בחוטין: הקשו הראשונים ממה שלמדנו בריש פרקין (נ"א א') לא תצא בחוטי צמר ופשתן שבקליעת הראש. **יש שתירצו** שאסור דווקא בגדולות, שמצויה בהן טבילה וגזרו שמא תורידם לצורך טבילה ותעבירם ברשות הרבים, משא"כ בקטנות. **ורש"י ורשב"א** ביארו משנתנו בחוטין שבאזניהן. **והרמב"ם** פירש בחוטין שבצווארה. **והשו"ע**¹⁶ נקט כפירוש **רש"י**.

הוצאת אגוז ע"י הערמה בפריפתו לבגד: בעיא דלא איפשיטא. כתבו **רי"ף ורא"ש**, וקיימא לן כל תיקו דאורייתא לחומרא, ודרבנן לקולא. וכתב **הטור** משום כך, דלרשות הרבים, דהוי דאורייתא, אסור להוציא אגוז כך. ולכרמלית, דהוי דרבנן, מותר. **והרמב"ם** סתם לאסור¹⁷. **והשו"ע**¹⁸ פסק כ**רי"ף ורא"ש**, וכתור.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שג)

כ. הבנות קטנות שנוקבים אֲזִנֵּיהֶם כְּדִי לִתֵּת בָּהֶם נְזָמִים כְּשִׁיגְדָלוּ, וְכִדֵּי שְׁלֹא יִסְתָּמוּ הַנֶּקֶבִּים נוֹתְנִים בָּהֶם קְסָמִים, מִתֵּר לְצֵאת בָּהֶם. וְהוּא הַדִּין אִם נוֹתְנִין חוּטִים בְּאוֹתָם נֶקֶבִּים, שֶׁמִּתֵּר לְצֵאת בָּהֶם אִם אֵינָם צְבוּעִים, אֲבָל אִם צְבוּעִים, אֲסוּר.

כא. יוצאת אשה רְעוּלָה, וְהוּא שֶׁמַּעֲטָפֶת כָּל רֹאשָׁהּ חוּץ מִהַפָּנִים.

כב. פורפת (פי' קושרת) בְּשֶׁבֶת עַל הָאֵגוֹז וְעַל הָאֶבֶן שִׁיחַדָתוֹ לָכֶּה, וְיוֹצֵאת בּוֹ, אֲבָל עַל הַמַּטְבֵּעַ אֲסוּר לְפָרֵף בְּשֶׁבֶת, דְּלֹא

15. פלוגתא בכל כתבי הקדש, לקמן ק"כ א', לובש כל מה שיכול ללבוש, דברי רבי מאיר, ואפילו עשרה חלוקים זה על זה. רבי יוסי אומר: שמונה עשר כלים כדרך שהוא לובש בחול.

16. או"ח שג,ב. מקורות - רמב"ם (פירוש המשנה; הל' שבת יט).

17. ב"י שג,ב. וכתב שיש לפרש דבריו ברשות הרבים דווקא (ולולא דברי הראשונים היה אפשר לומר שגם באגוז אם תערים, לא עברה איסור תורה, דחלק מהמלבוש הוא. ומה שהוא בעיא דלא איפשיטא, הוא על עצם ההערמה, ואיסורו דרבנן. וצ"ב).

18. או"ח שג,ב.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי
השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

בר טלטול הוא ולא מהני בה יחוד. ואם פרפה עליו מערב שבת, מתר לצאת בו בשבת.
כג. אם היתה צריכה להוציא אגוז לבנה ופרפה עליו כדי להוציאו, אם לרשות הרבים, אסור. ואם לכרמלית, מתר.

(או"ח, הלכות שבת, סימן שא)

כא. אין יוצאים בתבה זקופה ומחצלת, אבל יוצאים בשק ויריעה וחמילה (פי' בגדים גסים).
כב. יוצאים במוך וספוג שעל המכה לפי שהם מרפאים הילכך הוי כמו תכשיט, וכן בקלפת שום ובצל או באספלגית
ומלוגמא ורטיה שעליה, ואם נפלו מעליה לא יחזירנה, וכל שכן שלא יתנם בתחלה; אבל אסור לכוף חוט או
משיחה על המכה לצאת בו, דכיון שאינם מרפאים הוו משוי; אבל באגוד שכוונו על הרטיה שלא תפול מעליו, יכול
לילך בו וקושרו ומתירו.
כח. מי שיש לו מכה בפסת רגלו וקושר עליה מטבע להגן שלא ינגף ברגלו, וגם הוא מרפא, מתר לצאת בו.

טבילה בנהר בסוף עונת הגשמים

הקדמה: (א) מעיין מטהר אף בזוחלין. (ב) מי גשמים אינם מטהרים אלא באשבורן (שהמים מכונסים ועומדים במקום אחד). (ג)
הנהרות הנובעים ממעיין, דינם כמעיין ומטהרים אף בזוחלים.

(ס"ה א') (1) אבוה דשמואל עביד להו לבנתיה מקוואות (של מים מכונסים) ביומי ניסן (ולא היה מניחן לטבול בנהר
פרת מפני שרוב מי פרת בניסן מי מטר הן¹⁹).

(ס"ה ב') מסייע ליה לרב, דאמר רב: מטרא במערבא, סהדא רבה פרת. סבר שלא ירבו הנוטפין (מי הגשמים
הנוטפים מן הגגות ונעשו שאובים) על הזוחלין (מי נהר פרת).

(2) ופליגא דשמואל, דאמר שמואל: נהרא מכיפיה מיברך (מתרבה ממקורו ומסלעו, ולא ממי הגשמים. ואף בימי ניסן
הניחן לטבול בנהר).

ופליגא דידיה אדידיה. דאמר שמואל: אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד (שחדלו הגשמים
ורבו הזוחלין עליהם, ויש תורת מעיין על הנהרות המושכים. מכלל, דבשאר החודשים זולתי תשרי, כנוטפים הם, ופסולים
לטבילה, דגשמים רבו עליהם. ולא אמרינן מכיפיה מיברך²⁰).

שיטות הראשונים

טבילה בנהרות: פסק רבינו תם כשמואל דאמר נהרא מכיפיה מברך. ונמצא לפי דעה זו שלעולם טובלים
בנהרות, ואפילו כשמתברכין הרבה מחמת גשמים²¹. וכתבו רבי אליעזר ממיץ והר"ן שאף הוא לא אמרה אלא
בנהרות שאין מכזבין²². וכן פסקו בעל התרומה, אור זרוע וסמ"ג. אבל רבינו חננאל, רי"ף, רמב"ם, מהר"ם

19. רבנו חננאל. מפני שאז נגמר החורף, ומפשירים השלגים וזורמים יחד עם מי הגשמים לנהרות.

20. ע"פ רש"י ור"ח.

21. לפי שאין טפח יורד מלמעלה, שאין תהום עולה לקראתו טפחיים.

22. דהיינו שפוסקים לגמרי כשאין גשמים. אבל מכזבין, ליכא למימר בהו דמברכי מכיפיהו. וכתב היראים, הלכך צריך לתת לב אם
נהנה הקטן כל כך שאם היה בארץ ישראל מקום שאין הגשמים מצויין היה מכזב פעם אחת בשבוע, חיישינן ביה לרביית נוטפין.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מרוטנבורג, ורא"ש²³, פסקו כרב וכאבוה דשמואל, דאין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד. וכן פסקו השו"ע²⁴ והרמ"א, והוסיף הרמ"א, אבל יש מתירים, כרבינו תם.

שולחן ערוך

(יו"ד, הלכות מקוואות, סימן רא)

ב. מי מעין מטהרין אף בזוחלין (פרוש זוחלין נמשכים והולכים ואינן מכנסים); מי גשמים אין מטהרין אלא באשפון (פרוש מקום עמק שמתכנסים בו המים ונקרא אשפון) (אבל על ידי זחילה פסולין מן התורה) (בית יוסף בשם מהרי"ק שרש קט"ו ות"ה סי' רכ"ד) (אם הם לחוד בלא מעין) היו הזוחלין מן המעין מתערכים עם הנוטפים שהם מי גשמים, הרי הכל כמעין לכל דבר; ואם רבו הנוטפים על הזוחלין, וכן אם רבו מי גשמים על מי הנהר, אינם מטהרים בזוחלין אלא באשפון. לפיכך, צריך להקיף מפץ (פי' כעין מחצלת) וכיוצא בו באותו הנהר המערב, עד שיקוו המים ויטבל בהם. הגה: וכן נכון להורות ולהחמיר (מהרי"ק ות"ה שם ושאר אחרונים כתבו ויש להחמיר כשטת הר"ם ורא"ש וסיעתם); אבל יש מתירים לטבל בנהרות כל השנה, אף בשעת הגשמים והפשרת שלגים ורבו הנוטפים על הזוחלין, משום דעקר גדול הנהר הוא ממקום מקורו (טור בשם ר"ש ובית יוסף בשם רש"י וסה"ת וסמ"ג); וכן נהגו ברב המקומות במקום שאין מקוה, ואין למחות ביד הנוהגין להקל כי יש להם על מי שישמכו (מהרי"ק ובת"ה שם ומהרי"ו סימן ע' וב"ז סימן קנ"ד). מיהו יש לזהר מלטבל בנהר המתהוה לגמרי על ידי גשמים, וכשאין גשמים פוסק לגמרי, אף על פי ששאר נהרות שופכים לתוכו בשעת הגשמים ומתהוה על ידו, מכל מקום הואיל ופוסק לגמרי בשעה שאין גשמים, אסור לטבל בו דרך זחילתו עד שיקוו המים שבתוכו (שם במהרי"ק); אבל בנהר שאינו פוסק, אף על פי שבשעת הגשמים מתרחב ומתפשט על כל גדותיו, מתר לטבל בו בכל מקום (בית יוסף לדעת המרדכי והאשרי והתוספות), לפי סברת המקלין ולפי מה שנהגו.

23. אע"פ שהרא"ש לא הכריע בפירוש בפסקיו כמאן סבירא ליה, מכל מקום מתוך דבריו ניכר דכה"ר מאיר סבירא ליה. וכן כתב בתשובות (כלל לא סי' י) בפירוש. ב"י.

24. יו"ד ראב"ב, מקורות - ר"ת (הו"ד בתוספות, בכורות נ"ה ב', ד"ה אין; שבת ס"ה ב', ד"ה דאמר, ועוד). הובאו הדעות בר"ן (כט ב ברי"ף, ד"ה ולענין; נדרים מ' ב' ד"ה ולענין הלכה). רא"ש (פירושו לנדרים, אין בין המודר, מ' א'; שו"ת כלל לא, סי' יא). התרומה (הל' נדה, סי' פו, בסופו). אור זרוע (ח"א שו"ת סי' תשפ). סמ"ג (לאוין, סי' קיא, בסופו). יראים (סי' כו). וכ"כ המרדכי בשמו (הל' מקוואות, שבועות, סי' תשמה). מהר"ם (תשב"ץ קטן, סי' תפג; הו"ד ברא"ש, בסוף נדה, הל' מקוואות סי' י). ר"ח (הו"ד ברמב"ן). רמב"ן (הל' נדרים, יג ב). רמב"ם (הל' מקוואות ט"ג). וראה באריכות בב"י יו"ד ראב"ב.